

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 342/2023-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátkou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Bratislava I (od 1. júna Mestského súdu Bratislava IV) v konaní vedenom pod sp. zn. 22C/324/2009 (v súčasnosti vedenom pod B1-22C/324/2009) v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 765/2016 z 2. februára 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22C/324/2009 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 1. marca 2023, prijatou na ďalšie konanie v celom rozsahu uznesením č. k. I. ÚS 342/2023-14 z 15. júna 2023, domáha vyslovenia

porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“), od 1. júna 2023 Mestského súdu Bratislava IV (ďalej aj „mestský súd“), v konaní vedenom pod sp. zn. 22C/324/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“), ktoré je v súčasnosti vedené pod sp. zn. B1- 22C/324/2009. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie v sume 3 500 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že pôvodný žalobca, t. j. právny predchodca sťažovateľa, sa žalobou doručenou okresnému súdu 7. septembra 2009 domáhal proti žalovanej strane, ktorou je Slovenská republika, zaplata sumy 59 995.72 eur z titulu ušlého zisku. Ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 765/2016 z 2. februára 2017, ktorý nadobudol právoplatnosť 24. apríla 2017 (ďalej len „nález ústavného súdu z 2. februára 2017“), rozhodol, že základné právo právneho predchodcu sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22C/324/2009 porušené. Okresnému súdu prikázal konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadostučinenie a náhradu trov konania. Sťažovateľ vstúpil do napadnutého konania na strane žalobcu uznesením okresného súdu č. k. 22C/324/2009 z 13. júla 2017. Dňa 11. decembra 2018 došlo k zmene zákonného sudcu. Na podklade chronológie nariadených pojednávaní sťažovateľ vysvetľuje dôvody ich neuskutočnenia, ktoré mali byť na strane sťažovateľa, na strane súdu, ako aj v dôsledku pandémie. Z daného zoznamu vyplýva, že sa mali uskutočniť pojednávania nariadené 14. februára 2020, 23. júna 2021 (odročené z náhlych zdravotných dôvodov sťažovateľa) a 10. novembra 2021. Posledný nariadený termín na 1. marec 2023 bol taktiež zrušený.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ tvrdí, že stav jeho právnej neistoty trvá od roku 2009 viac ako 13 rokov, vec dosiaľ nie je právoplatne rozhodnutá v merite veci. Poukazuje na to, že po právnej a skutkovej stránke je vec jednoduchá, pre neho má mimoriadny význam, na prietáhoch v konaní sa nepodieľal a má záujem na urýchlennom a spravodlivom rozhodnutí vo veci samej, k čomu vinou súdu nedošlo.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

4. Z obsahu spisu vyplýva, že súd v predmetnej veci koná plynule a bez zbytočných prietáhov. K zrušeniu niektorých pojednávaní došlo z dôvodu na strane žalobcu aj z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne či z preventívnych dôvodov v súvislosti s epidemiologickou situáciou. K namietanému pojednávaniu z 12. februára 2020, ktoré sa podľa sťažovateľa neuskutočnilo, uvádza, že termín pojednávania nariadeného na 20. november 2019 bol zmenený na 12. február 2020, o čom bol sťažovateľ upovedomený mailom. Predmetné pojednávania sa aj konalo (č. l. 394

a nasl.), v zápisnici je nesprávne uvedený dátum 14. február 2020. V predmetnej veci je nariadený termín pojednávania na 12. júl 2023.

5. Na základe uvedených dôvodov považuje súd ústavnú sťažnosť za nedôvodnú.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že sa v celom rozsahu pridrižiava svojej dôvodnej a zmysluplnej ústavnej sťažnosti z 22. februára 2023, ktorá je v súlade s rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva a ktorá nie je zneužitím práva – o to viac, ak označený porušovateľ zmaril ďalšie pojednávania nariadené 21. júna 2023 na 12. júl 2023. Dĺžka kompenzačného konania je extrémne dlhá, vinou porušovateľa dochádza k porušovaniu „primeranej lehoty“, vec má pre sťažovateľa mimoriadny význam.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Ústavný súd si pre účely rozhodnutia o ústavnej sťažnosti vyžiadal súdny spis, s ktorého obsahom sa (v rozsahu po právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 2. februára 2017) podrobne oboznámil.

9. Predmetom konania bol nárok sťažovateľa na náhradu škody uplatnený na súde 7. septembra 2009. Posúdenie právnej zložitosti veci nie je dané samo osebe predmetom konania ani frekvenciou toho-ktorého typu konania, ale vždy skutkovými a právnymi okolnosťami konkrétnej prejednávanej veci. Ústavný súd konštatuje, že náhrada škody patrí medzi bežnú agendu všeobecných súdov. Lehota takmer šiestich rokov [od právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 2. februára 2017 (24. apríla 2017) až do podania ústavnej sťažnosti (1. marca 2023), pozn.] s osobitným prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku konania v trvaní 13 rokov a 6 mesiacov presahuje lehotu rozhodovania o akejkoľvek zložitej právnej otázke (III. ÚS 62/06).

10. Pri hodnotení podľa kritéria, ako sa správal sťažovateľ v konaní, v ktorom namieta prietahy v konaní, ústavný súd zistil, že aj sám sťažovateľ čiastočne prispel k zdĺhavejšiemu postupu konajúceho súdu hoci z objektívnych dôvodov, a to neúčastou na pojednávaní zo zdravotných dôvodov (predovšetkým 20. novembra 2019, 12. marca 2018 a 23. júna 2021).

11. Rozhodujúci bol postup okresného súdu v konaní, ktorý aj napriek vydanému nálezu ústavného súdu z 2. februára 2017 a príkazu konať bez zbytočných prietáhov opätovne nepostupoval v napadnutom konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Ústavný súd zdôrazňuje, že ani v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 2. februára 2017 nebolo dosiaľ vydané žiadne rozhodnutie vo veci samej. Po vydaní procesného rozhodnutia z 13. júla 2017

o pripustení zmeny na strane žalobcu je konanie poznačené nariadovaním a odročovaním (resp. zrušovaním) pojednávani prevažne z dôvodu práceneschopnosti sudcu, čiastočne aj z dôvodov preventívnych opatrení v súvislosti s pandemiou či zo zdravotných dôvodov na strane sťažovateľa. V označenom období však konajúci súd neurobil žiadny relevantný úkon smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu veci. O neefektívnom a nesústredenom postupe súdu svedčí tiež nedostavenie sa strán sporu na pojednávanie 16. apríla 2018, ktoré ani neboli na pojednávanie riadne a včas predvolané, prípadne odročenie pojednávania 12. júla 2023, a to z dôvodu nevykázania doručenia žalobcu, t. j. sťažovateľa.

12. Mestský súd (predtým okresný súd), poukazujúc na objektívne dôvody zrušenia pojednávani (práceneschopnosť zákonnej sudkyne a preventívne dôvody v súvislosti s epidemiologickou situáciou), nepovažuje ústavnú sťažnosť za dôvodnú. Na rozdiel od neho ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (I. ÚS 119/03), v zmysle ktorej systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov. Ústavný súd dodáva, že ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020, III. ÚS 111/2021). Obmedzenia v súvislosti s pandemiou netrvali počas celého tohto obdobia.

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní alebo dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny, alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť o tom, či k týmto prieťahom v konaní došlo a odstrániť právny stav neistoty sťažovateľa. Procesný postup okresného súdu po vydaní nálezu nesmeruje efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Preto ústavný súd s prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania (13 rokov a 6 mesiacov), skôr vyslovený príkaz konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov (v náleze ústavného súdu z 2. februára 2017) a zistenú neefektívnu a nesústredenú činnosť konajúceho súdu dospel k záveru, že postupom súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 2. februára 2017 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

14. Hoci ústavný súd rozhodol o porušení namietaného základného práva sťažovateľa postupom okresného súdu, neprikázal, aby mestský súd vo veci konal bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy, pretože takýto príkaz už bol okresnému súdu daný nálezom ústavného súdu z 2. februára 2017.

15. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 500 eur. Ústavný súd pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty

sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 eur za primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [(ďalej len „zákon o ústavnom súde“); bod 2 výroku tohto nálezu].

16. Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadosťučinenia, ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 4 výroku rozhodnutia).

VI. Trovy konania

17. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 442,38 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

18. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie návrhu ústavnému súdu), čo predstavuje celkom sumu 442,38 eur.

19. Písomné vyjadrenie sťažovateľa (replika) doručené 18. júla 2023 ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jeho obsah ako podanie rozhodné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

20. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 15. augusta 2023

**Jana Baricová
predsedníčka senátu**